

Az abháziai krétakör

A Grúzia és Abházia között fekvő kodori szakadékban zajló puskaropogás említésre sem lenne méltó a véres izraeli–palesztin-libanoni konfliktus napjaiban, ha nem jelezné szeizmográfként: Szuhumi és Tbiliszi (a háttérben pedig Moszkva és Washington) ellentéte lokális háborúhoz vezethet a 19. századi "kaukázusi háborúk" óta joggal puskaporos hordónak tekintett térségben. Pedig kirobbanásának pillanatában ez a konfliktus csak egy felfuvalkodott hadúr helyi lázadásának látszott, s ez nem ritkaság a sok nemzetiségű Grúzia gyéren lakott hegyi vidékein. Eleinte nem is volt egészen világos a lázadó Emzar Kviciani szerepe. Hiszen egykor éppen a tbiliszi adminisztráció küldte őt a térségbe, mint a grúz elnök teljhatalmú képviselőjét. Néhány száz fegyveresével, fizetés fejében határőr feladatokat látott el az orosz határhoz közel eső kodori szakadék keleti bejáratánál.

Szövetkezni vagy leszámolni

Stratégiaileg nagyon fontos térségről van szó. Ez Abházia egyetlen olyan régiója, amely a magát függetlennek nyilvánított autonómia többi részével szemben az elmúlt csaknem másfél évtizedben mindvégig grúz fennhatóság alatt maradt. Mint hírlik, az ottani aprófalvak lakossága egész jól megélt a csempészetből meg az átvonuló kocsikaravánok megdézsmálásából. "Abházia felszabadítása" érdekében Kviciani most újabb véres katonai konfliktust akart provokálni Szuhumi és Tbiliszi között. A Grúzia másik autonómiáját, Adzsáriát már pacifikáló Mihail Szaakasvili grúz elnök tervei között szerepelt is egy hadjárat Szuhumi ellen. Az Egyesült Államok széles körű támogatását élvező politikusnak ezért döntenie kellett, szövetkezik-e ebből a célból Kvicianival, vagy leszámol vele. Az utóbbi megoldást választotta: banditának nevezte megbízottját, és 56 ezer dollárnak megfelelő vérdíjat tűzött ki a fejére. A grúz különítményesek közeledtére – akiknek orosz rendfenntartók igyekeztek megálljt parancsolni! – Kviciani néhány testőrével Abháziának (más hírek szerint Oroszországnak) vette útját. Eközben a környező grúz falvak vénei, köztük száz év feletti aggastyánok, tanácskozássra ültek össze, hogy eldöntsék, mi legyen az álláspontjuk a váratlan hatalomváltással kapcsolatban. Szaakasvili elnök azt üzentek nekik, hogy rendbehozatja a járhatatlan utakat, megnyitítja a háború alatt bezárt kórházakat, iskolákat. Még azt is megígérte, hogy repülőteret épít nekik a kodori szakadék közepén.

1992 sötét árnya

A látszólag komikus ígéret sokkal több, mint egy fellázadt helyi kegyúr elűzése után született "hangulatjavító" intézkedés. A szoros ugyanis légvonalban nagyon közel van Szuhumihoz, a szovjet birodalom szétesése nyomán Grúziától elszakadt Abházia fővárosához. A régiót megszálló nyolcszáz fős grúz elitalakulatot pedig csupán néhány orosz békefenntartó őrposzt választja el az abház határőröktől. A légi forgalom elvileg egy lépést jelentene az abháziai otthonukból elmenekült (elűzött) grúzok visszatérése felé. Több mint negyedmillió emberről van szó! Ugyanakkor Abházia készenlétbe helyezte hadseregét, és a Kremltől azt kéri – mit kéri, követeli –, hogy lépjen fel keményebben Grúziával szemben. Nagyon sokat kell tennie a nemzetközi diplomáciának, hogy megakadályozza az 1992-ben véres háborúvá fajult etnikai ellentét kiújulását ebben a sokat szenvedett térségben. Senkit nem téveszthet meg, hogy viszonylag kevés fegyveres néz farkasszemet egymással. Hiszen a grúzok sincsenek sokan, az abház nemzet odahaza pedig alig népesebb, mint egy magyar megyei jogú város lakossága – miközben a cári katonaságnak az 1870-es években sikeresen ellenálló, majd a menekülést választó abház diaszpóra többmilliók közösséget alkot Törökországban és az arab államokban.

Látszólag lokális

Mindig a békés lakosság szenvedte meg a grúzokkal szemben újra és újra fellobbanó függetlenségi háborút, miközben már csak azért is nemzetközi konfliktussá vált, mert rendre külföldi zsoldosok, köztük Dnyeszter menti és ukrainai kozákok jelentették benne a mérleg nyelvét. A kis létszámú abház haderőt az elmúlt másfél évtized küzdelmeiben rövid ideig karacsaj, cserkesz, ingus és csecsen fegyveresek segítették, Samil Baszajev vezetésével. Erre azonban nem szívesen emlékeznek ma Szuhumiban, hiszen a kis autonómia vezetőinek túlnyomó többsége már régen orosz állampolgárságért folyamodott, s Putyin fényképe ott díszelg minden abház teherautó szélvédőjén. A látszólag lokális konfliktusban tehát Moszkvától kezdve a geostratégiaiilag oly fontos térségben tudatosan terjeszkedő Washingtonig jelentős erők feszülnek egymásnak.

Megjelent: Magyar Hírlap, 2006. 08. 11.